

# Evaluatie 2025 van de Energiebeleidsovereenkomsten

In opdracht van Departement WEWIS  
en VEKA

MiNaRaad – 12 mei 2026



# Toelichting resultaten

- 1. Aanpak van evaluatie-onderzoek**
- 2. SWOT**
- 3. Advies**



# 1. Stand van zaken en ingezette methodieken



# Plan van aanpak

		Jun-25	Jul-25	Aug-25	Sept-25	Oct-25	Nov-25	
<b>Fase 1</b>	<b>Inceptie</b>							
Stap 1	stuurgroep 1: Startoverleg							
Stap 2	Documentenanalyse							
Stap 3	Intake-interviews							
Stap 4	doorontwikkeling evaluatieformats							
Stap 5	stuurgroep 2: finaal evaluatieplan							
<b>Fase 2</b>	<b>Analysefase</b>							
Stap 1	Diepgaande desk- en data-analyse							
Stap 2	survey bij ondernemingen							
Stap 3	verwerking zelfreflecties							
Stap 4	Diepte-interviews met stakeholders							
Stap 5	systeemanalyse							
Stap 6	Opmaak SWOART en evaluatieconclusies							
Stap 7	Tussentijds evaluatierapport							
Stap 8	stuurgroep 3: evaluatieconclusies							
<b>Fase 3</b>	<b>Ontwikkelen opties voor de toekomst</b>							
Stap 1	ontwikkeling beleidsopties voor toekomst							
Stap 2	Toekomstgerichte workshops (2)							
Stap 3	Eindrapportage							
Stap 4	stuurgroep 4: eindrapport							
Stap 5	presentaties							



# Documentanalyse

## Ontvangen bronnen worden gescreend o.b.v. onderzoeksvragen

<b>Algemene visiedocumenten Vlaamse overheid</b>	Visie 2050 Visienota_Vizier_2030_VR2019-08-02 vizier_2030_-_nota_Vlaamse-regering-VR-05-04-2019 vizier_2030_-_nota_Vlaamse-regering-VR-05-04-2019 indicatorenset-2030 Vlaams Regeerakkoord 2024-2029
<b>Vlaamse regelgeving</b>	W-en-I-decreet Energiedecreet Energiebesluit
<b>EU-documenten</b>	EU richtlijn 2023/1791 betreffende energie-efficiëntie EU-aanbeveling betreffende energiebeheersystemen en energieaudits
<b>EWI (2019-2024)</b>	BBT-EWI-begroting-2020 BBT-EWI-begroting-2021 BBT-EWI-begroting-2022 BBT-EWI-begroting-2023 BBT-EWI-begroting-2024 BBT-EWI-begroting-2020 uitvoering BBT-EWI-begroting-2021 uitvoering BBT-EWI-begroting-2022 uitvoering BBT-EWI-begroting-2023 uitvoering BBT-EWI-begroting-2024 uitvoering beleidsnota-E-W_I_2019-2024-ingediend-VP-08-11-2019 Errata-BBT-EWI-begroting-2021
<b>EWI (2025)</b>	Beleidsnota-Economie-wetenschap-innovatie-en-industrie-2024-2029 BBT-EWI-begroting-2025

<b>Energie &amp; Klimaat (2019-2024)</b>	Beleidsnota-Energie-2019-2024 Beleidsnota-Klimaat-2019-2024 BBT-Energie-begroting-2020 BBT-Energie-begroting-2020 aanpassing BBT-Energie-begroting-2020 uitvoering BBT-Klimaat-begroting-2020 BBT-Klimaat-begroting-2020 aanpassing BBT-Klimaat-begroting-2020 uitvoering BBT-Energie & Klimaat-begroting-2021 BBT-Energie & Klimaat-begroting-2022 BBT-Energie & Klimaat-begroting-2023 BBT-Energie & Klimaat-begroting-2024 BBT-Energie & Klimaat-begroting-2021 uitvoering BBT-Energie & Klimaat-begroting-2022 uitvoering BBT-Energie & Klimaat-begroting-2023 uitvoering BBT-Energie & Klimaat-begroting-2024 uitvoering
<b>Energie &amp; Klimaat (2025)</b>	Beleidsnota-Energie-Klimaat-2024-2029 BBT-Energie-en-Klimaat-begroting-2025
<b>EBO-jaarrapporten</b>	EBO-jaarverslag 2015-2016 EBO-jaarverslag 2017 EBO-jaarverslag 2018 (mededeling en bijlage) EBO-jaarverslag 2019 (mededeling en bijlage) EBO-jaarverslag 2020 (mededeling en bijlage) EBO-jaarverslag 2021 (mededeling en bijlage) EBO-jaarverslag 2022 (mededeling en bijlage) EBO-jaarverslag 2023 (mededeling en bijlage)
<b>Beslissingen VR</b>	VR 17 november 2017 (3 stukken) VR 8 juli 2022 (nota en 3 bijlagen) VR 17 november 2022 (3 stukken)

## Diepte-interviews

Vlaamse Overheid	Aantal interviewpartners	Bedrijfssector	Aantal interviewpartners	Diverse	Aantal interviewpartners
VEKA	2	Sectororganisaties	8 (in 2 sessies)	VBBV	1
Kab. Economie	1	Aangesloten bedrijven	6	EC (DG Clima)	1
WEWIS	1	OVED	2	EBO Commissie	1
VLAIO	1				
Kab. Leefmilieu	1				
<b>Totaal aantal interviews</b>			<b>12</b>		



+ 12 ontvangen zelfreflecties



# Survey bij ondernemingen

## Tijdljn:

- Finale validatie: 20/08/2025
- 8/09/2025: uitgestuurd naar 250 bedrijven door VBBV
- 15/09/2025: reminder naar de bedrijven door VBBV
- 22/09/2025: sluiten van de survey

## Respons

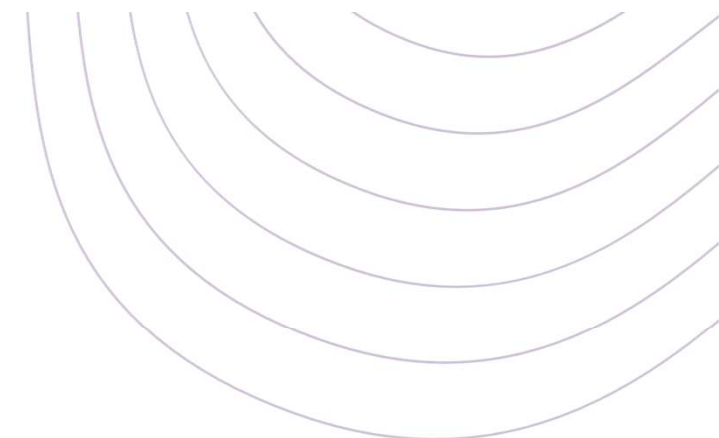
- 162 ingevulde formulieren
- Responsgraad van 65%
- Volledig ingevulde formulieren: 142
- Gemiddelde invultijd: 23 minuten

**Zeer goede responsgraad**



## Toekomstgerichte workshops

Workshop overheidsactoren		Workshop sectororganisaties	
Deelnemers	Aantal	Deelnemers	Aantal
VEKA	2	Sectororganisa ties	8
WEWIS	4 (waarvan 2 observerend)	IDEA/TS	3
VBBV	1		
IDEA/TS	3		
<b>Totaal aantal interviews</b>	<b>9</b>	<b>Totaal aantal interviews</b>	<b>11</b>



**Volgens het policy canvas  
model**



# 2. Structuur eindrapport



# Structuur eindrapport

- Situering van de opdracht
- Documentanalyse
- Portfolio-analyse
- Zelfreflecties en diepte-interviews
- Bevraging EBO-ondernemingen
- Systeemanalyse
- SWOART
- Aanbevelingen



## 2. Overzicht SWOART



## Sterke punten

1. **Vrijwillig karakter** creëert draagvlak & legitimiteit
2. Hoge **toetredingsgraad en compliance**: met 281 deelnemende sites in 2023 omvat de EBO vooral de belangrijkste energie-intensieve ondernemingen waarbij de meesten hun engagementen opnemen
3. Concrete impact op **energiebeheer** en invloed op **investeringsbeslissingen** van de EBO-ondernemingen
4. Hoge **tevredenheid over VBBV**, wiens onafhankelijke verificatie en (jaarlijkse) monitoring als nuttig wordt beschouwd
5. De EBO levert **nuttige data** op voor het beleid
6. De **EBO-commissie functioneert** als nuttig platform voor dialoog en afstemming tussen overheid en sectororganisaties
7. Bewezen **track record & vertrouwbaarheid**: sinds 2002 een consistent instrument met betrouwbare opvolging



## Zwakke punten

1. De gepercipieerde **administratieve last** is zwaar, en dubbele rapportering creëert frustratie bij deelnemende ondernemingen
2. **Striktere regelgeving** verkleint de ruimte voor vrijwillige meerinspanning; tegelijk zijn de meeste quick wins al gerealiseerd en worden resterende projecten duurder en complexer
3. Er is een gebrek aan **tijdige data** omtrent de EBO, wat de opmaak van een kosten-baten analyse bemoeilijkt
4. De **sancties bij niet-naleving en opvolging** worden als onvoldoende scherp gepercipieerd
5. De **vierjarige cyclus** en rigide interpretatie van alternatieve maatregelen sluiten slecht aan bij de realiteit van grote industriële investeringen, waardoor kansen gemist worden



# Opportunities

1. Een grote meerderheid van bedrijven ziet een **rol voor een vrijwillig instrument**, wat kansen biedt voor een “EBO 2.0”
2. De EBO kan evolueren van een energie-efficiëntie-instrument naar een breder kader voor **CO<sub>2</sub>-reductie en klimaattransitie**, waardoor het relevant blijft in de toekomst
3. Door de **duur van het instrument te verlengen**, kan de EBO de voorspelbaarheid en stabiliteit bieden die nodig zijn voor grote transitie-investeringen
4. **Harmonisering van rapportering** (ETS, EED, IMJV) via ‘report once’ kan de gepercipieerde last verlaagd worden en deelname aantrekkelijker gemaakt, zonder bijkomende kosten voor de overheid
5. **Compliance-rol verzilveren**: 83% van de bedrijven ziet een toekomstige rol voor EBO om wettelijke verplichtingen te helpen invullen, waarvan 44% als centraal compliance-instrument
6. Een modulaire aanpak met **sectorspecifieke maatregelen** en mini-EBO’s kan de relevantie verhogen voor een bredere groep ondernemingen



# Bedreigingen

1. **De aangescherpte EU- en Vlaamse verplichtingen** dreigen de unieke meerwaarde van de EBO te ondergraven
2. **Hoge energiekosten en de verzwakte internationale concurrentiepositie** maken het moeilijk om zware transitie-investeringen te realiseren
3. De belofte dat EBO-deelnemers vrijgesteld blijven van **bijkomend Vlaams beleid** staat onder druk, gezien de evoluerende maatschappelijke en technologische context
4. De koppeling van een **voordeel aan gasverbruik** (accijnskorting) kan investeringen in elektrificatie en decarbonisatie ontmoedigen
5. De toevoeging van nieuwe klimaatgerelateerde verplichtingen (zoals klimaataudits en roadmaps) kan de aantrekkelijkheid van EBO ondergraven indien zij door bedrijven vooral worden gezien als **bijkomende lasten**, zonder duidelijke meerwaarde of ondersteuning
6. In een context van krappe overheidsfinanciën bestaat het risico dat **onvoldoende budget** wordt voorzien om het instrument (inclusief incentives en onafhankelijke opvolging) robuust te ondersteunen



# Aspiraties

1. De EBO kan zich **ontwikkelen tot een breder instrument** dat niet enkel focust op efficiëntie, maar ook op CO<sub>2</sub>-reductie, en mogelijk nog breder
2. Dit laat toe om het instrument af te stemmen in het **bredere Vlaamse klimaatbeleid**
3. Het instrument zou een **stabiel en voorspelbaar langetermijnkader** moeten geven zodat bedrijven de zekerheid hebben die nodig is voor investeringen met lange terugverdientijden
4. De EBOs zouden, tot zover mogelijk, kunnen **fungeren als toegangspoort** tot het voldoen aan Vlaamse en Europese verplichtingen (zoals EED, ETS, IED)
5. Een vrijwillig instrument zoals de EBO kan als hefboom gebruikt worden om de **maakindustrie te verankeren in Vlaanderen**, en tegelijk de milieu- en klimaatambities na te komen
6. De **rol van de onafhankelijke verificateur** wordt breed geapprecieerd en deze troef dient verder uitgespeeld worden voor kwaliteitsborging, vertrouwen en efficiëntie



## Beoogde resultaten

1. Overweeg het opzetten van een **vernieuwd EBO 2.0** waarin de focus additioneel aan energie-efficiëntie wordt uitgebreid naar **CO<sub>2</sub>-reductie**. Andere relevante doelstellingen kunnen overwogen worden voor zover zij logisch in het geheel passen en niet tot onnodige verzwaring van het instrument leiden.
2. **Kader het instrument** in de Klimaatsprong en andere Vlaamse klimaatplannen.
3. Onderzoek de wenselijkheid van een instrument met een **langere looptijd dan vier jaar**, aangevuld met een tussentijds evaluatiemoment.
4. Voorzie een **geharmoniseerd rapporteringskader** waarin EBO-data wordt gebruikt voor naleving van Vlaamse (Omgevingsvergunning, IMJ) en Europese (EED, ETS en IED) verplichtingen. Streef naar het “report once”-principe.
5. Behoud de essentie van de **EBO-commissie**.
6. EBO 2.0 **dient een ruime doelgroep** van energie-intensieve ondernemingen te behouden, en zou dus breed gedragen moeten worden door energie-intensieve bedrijven in Vlaanderen. Aldus kan het blijvend bijdragen aan zowel de concurrentiekracht van de Vlaamse maakindustrie als aan de realisatie van de klimaatdoelstellingen
7. Voorzie een **prominente rol voor het VBBV** in een mogelijke opvolging van het EBO-instrument, waarbij de interne processen (bv. verificatie, rapportering, verwerking van de data) verder worden geoptimaliseerd.
8. Gebruik de **informatie over klimaattransitie strategisch** vanuit de Vlaamse overheid om de randvoorwaarden op punt te stellen.



# 3. Advies



# Mechanisme

- Trek het bestaande mechanisme door
  - Vrijwillig instrument
  - Wederzijds engagement
  - Opvolging doorheen de jaren
  - Verificateurs vertrouwd met het bedrijf
  - Bestaande investering
  - Intermediaire rol VBBV



# Mechanisme

- Bewaar het vrijwillig karakter
  - Vrijwillig, maar niet vrijblijvend
  - Europese regels zijn de referentie
- Gedeelde inspanning overheid – bedrijven - sectoren
  - Ontmoetingsplaats tussen de partijen
  - Gedeelde visie op energie en klimaat op LT



# Inhoud

- Maak het instrument modulair
  - Energie-efficiëntie en Klimaat
  - Energie-efficiëntie blijft bestaan
  - Vrijwillig luik Klimaat (rapporteren op CO2-besparing) als complement van energie-efficiëntie.
    - Cfr. flexibele maatregelen
  - Eventueel uitbreidbaar naar nieuwe thematieken



## Inhoud

- Doorlooptijd van 8 jaar, met tussentijdse evaluatie (2x 4 j)
  - Ruimte voor investeringen met langere terugverdienperiode
  - Stabiel en voorspelbaar kader
  - Herijking na vier jaar, zoals Europees vereist



# Inhoud

- Gedeelde roadmap rond energie-infrastructuur
  - Infrastructuur en randvoorwaarden ikv. klimaatluik
  - Opgemaakt door sectoren + overheid
    - op basis van roadmaps bedrijven
    - focus op geografisch geconcentreerde clusters
  - Niet louter visie, maar gericht op uitvoering
    - Juiste instanties
    - Intentie-overeenkomsten
    - Updates
  - Commissie EBO wordt meer strategisch overlegplatform



## Werking

- Sneller ingrijpen bij niet-naleven
  - Schorsen en heractiveren
- Verkorten doorlooptijd tot jaarverslag
  - Externe rapportering in Q3
  - Niet op de verificatie afdingen, wel op niet-nalevers



## Werking

- Register van tegenprestaties bijhouden
  - Eén overzicht van alle tegenprestaties – Vlaams en Federaal - en hun waarde
  - Ook (nieuwe) tegenprestaties voor subgroepen
  - In het jaarrapport van VBBV
- Register van werkingskosten bijhouden
  - Jaarlijkse Kosten VBBV + Commissie EBO
  - Ter beschikking stellen van externen



## Werking

- Standaardisatie en digitalisering
  - Digitalisering van rapportering en verwerking voortzetten
  - Opentrekken naar CO2 en andere parameters
  - Eenvormigheid en efficiëntie behouden, zelfs na modulair maken





**IDEA Consult**

Jozef II-straat 40 B1  
1000 Brussel  
T +32 (0)2 282 17 10  
info@ideaconsult.be  
www.ideaconsult.be

*IDEA Consult is member of IDEA Group*